

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2012

A1. Η συγγραφέας πραγματεύεται την αξία της αρχαιοελληνικής τέχνης ως πανανθρώπινης και διαχρονικής. Μέσα στην ιστορική πορεία του χώρου και του χρόνου, τα παραδοσιακά καλλιτεχνικά κατορθώματα μαρτυρούν τη δυνατότητα του δημιουργού να χαλιναγωγεί τα πάθη και να εκλογικεύει τα συναισθήματά του. Μάλιστα, σύμφωνα με τη συγγραφέα, το αρχαίο άγαλμα αποτελεί αντιπροσωπευτικό παράδειγμα κομψοτεχνήματος που υπενθυμίζει την ευθύνη του συνόλου για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και της ιστορικής αλληλεγγύης στο πλαίσιο της δημοκρατίας. Γι' αυτό, η συγγραφέας τονίζει ότι η βιωματική επαφή του ελεύθερου συνειδησιακά ανθρώπου με οποιαδήποτε μορφή αρχαιοελληνικής τέχνης, του παρέχει τη δυνατότητα να απολαύσει τη φυσική ομορφιά, να αυτοπροσδιοριστεί και να μορφωθεί απεγκλωβιζόμενος από στεγανά. Συνοπτικά, σύμφωνα με τη συγγραφέα, η αρχαία αισθητική πάντα πρωτοπορεί και αποτελεί πηγή έμπνευσης για τον άνθρωπο, ώστε να παράξει αυθεντικά πολιτισμικά έργα.

B1. Η αρχαία τέχνη θα μείνει πάντα πρωτοποριακά επίκαιρη και ζωντανή. Η αρχαία τέχνη αναζήτησε και πέτυχε την αισθητική αρτιότητα, την αρμονία και την ισορροπία μορφής και περιεχομένου, αναδεικνύοντας το κλασικό ωραίο σ' εκείνο το μέτρο που απομακρύνει και προστατεύει από την αισθητική κακοποίηση, την υπερβολή και την κακογουστιά, σώζοντας, ειδικά σήμερα, από τη μαζοποιημένη και απρόσωπη συμπεριφορά απέναντι στον κόσμο και τα πράγματα. Εξάλλου, η αρχαία τέχνη αποτέλεσε την πηγή μέσα από την οποία εκφράστηκαν σκέψεις και προβληματισμοί, κοινωνικοί και πολιτικοί, που έθεσαν τις βάσεις για τη δημοκρατία και την κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως. Τα δημιουργήματά της ύμνησαν τα αιώνια και αξεπέραστα ανθρωποκεντρικά ιδανικά, συνδέοντας τον άνθρωπο και πάλι με τις διαχρονικές του αξίες και αρχές, ειδικά σε μια εποχή που δείχνει να έχει χάσει τον ανθρωπιστικό της προσανατολισμό. Είναι, επομένως, η αρχαία τέχνη διαρκώς παρούσα, δίνοντας απαντήσεις σε κάθε υπαρξιακή αγωνία του ανθρώπου.

B2. α) Η συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς την επίκληση στο συναίσθημα («Ίδου η απαρχή... αέναο γίνεσθαι») διεγείροντας το συναισθηματικό κόσμο του αναγνώστη με τη χρήση συγκινησιακά φορτισμένης γλώσσας (το συντροφικό συναπάντημα), και μεταφορικού λόγου («πλάστης αθάνατου έργου», «δάμασε η ελληνική τέχνη το ζώο», «η αυγή του μυστηρίου», «να αιχμαλωτίσει την τέλεια μορφή»). Ακόμη, εντοπίζεται η χρήση του ασύνδετου σχήματος, η επανάληψη («Ίδου η απαρχή... Ίδου το πρώτο ερωτηματικό... Ίδου η αυγή του μυστηρίου») και η υπερβολή («δημιουργός θεών»). Τέλος, γίνεται εκτεταμένη χρήση επιθέτων («συντροφικό, τέλεια, μετέωρη, τεταμένη, ιδεατή, αέναο»).

Η συγγραφέας χρησιμοποιεί και τη μέθοδο της επίκλησης στη λογική. Στο χωρίο: «Να γιατί η αρχαία τέχνη... τη δημιουργία ελευθερίας» εντοπίζουμε το επιχείρημα, το οποίο αναφέρεται στον επικαιρικό και διαχρονικό χαρακτήρα της αρχαιοελληνικής τέχνης.

β) «αποκρυστάλλωμα μιας ορθής και όρθιας σκέψης», «ορθώνεται εγγυητής», «ονειρευόταν η νεογέννητη δημοκρατία», «αινιγματώδες χαμόγελο», «αιχμαλωτίσει την τέλεια μορφή».

B3. α) ΣΥΝΩΝΥΜΑ

επίτευγμα: κατόρθωμα, άθλος, επιτυχία

δαμάσει: τιθασεύσει, χαλιναγωγήσει, υποτάξει

μετάβαση: πέρασμα, μετατόπιση, μετακίνηση

πληρότητα: μεστότητα, ολοκλήρωση, τελειότητα

ουσιώδες: σημαντικό, κεφαλαιώδες, θεμελιώδες, βασικό, καίριο

β) ΑΝΤΩΝΥΜΑ

έλλογη: άλογη, παράλογη

κοντά: μακριά, αλάργα, απόμακρα

συνοπτικό: εκτενές, αναλυτικό, διεξοδικό, μακροσκελές

φυσικής: τεχνητής, επίπλαστης, επιτηδευμένης, πλαστής, αφύσικης, φτιαχτής

αιχμαλωτίσει: απελευθερώσει, απεγκλωβίσει, απαλλάξει, αποδεσμεύσει, ανεξαρτητοποιήσει

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

B4. «Διαγράφει ο τεχνίτης τα πλαίσια μιας πάντα ευνομούμενης και ισορροπημένης πολιτείας». Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ενεργητική σύνταξη.

Μετατροπή σε παθητική: «Διαγράφονται από τον τεχνίτη τα πλαίσια μιας πάντα ευνομούμενης και ισορροπημένης πολιτείας».

«Δάμασε η ελληνική τέχνη το ζώο πριν ανακαλύψει τον τέλειο άνθρωπο». Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ενεργητική σύνταξη.

Μετατροπή σε παθητική: «Δαμάστηκε από την ελληνική τέχνη το ζώο πριν ανακαλυφθεί ο τέλειος άνθρωπος».

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Εισήγηση του μαθητή σε ημερίδα του δήμου, με θέμα «Τέχνη και νέοι»

Α΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ – Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

➤ Η τέχνη συλλαμβάνει το ατομικό βίωμα του καλλιτέχνη, το οποίο αποκρυσταλλώνει το μοναδικό και το ανάγει στα επίπεδα του αιώνιου συμβόλου. Ο νέος, μέσα από την επαφή του με την τέχνη ολοκληρώνει την ύπαρξή του. Συμπληρώνει τη μερικότητα της ατομικής του ζωής, καταργεί τους περιορισμούς της. Παύει να είναι ο εαυτός του μονάχα, αποκτά συναισθηματικές εμπειρίες, γνώση, ταυτίζει τον εαυτό του με όλα τα καλλιτεχνικά δημιουργήματα, συμμετέχει σε μια διευρυμένη πραγματικότητα και υπερνικά την υπαρκτή πραγματικότητα, που τον δεσμεύει και τον περιορίζει.

➤ Η τέχνη διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες του νέου, διδάσκει στο νέο μια άλλη προοπτική. Ο νέος απελευθερώνεται από την πεζή- ρεαλιστική πραγματικότητα και εξοικειώνεται να μελετά τον κόσμο μέσα απ' τα μάτια και τη ματιά του καλλιτέχνη. Διαμορφώνει μια πιο ευαίσθητη αντίληψη για τον κόσμο και τα πράγματα, η οπτική του αλλάζει, ανανεώνεται και εμπλουτίζεται, καθώς ο καλλιτέχνης προτείνει νέες προσεγγίσεις και ερμηνείες για τη ζωή, τον έρωτα, τον πόνο, το θάνατο κτλ.

➤ Η αισθητική αγωγή συμβάλλει στην εσωτερική καλλιέργεια του νέου. Η τέχνη με τα δημιουργήματά της υμνεί τα αιώνια και αξεπέραστα ανθρωποκεντρικά ιδανικά, συνδέοντας τον άνθρωπο και πάλι με τις διαχρονικές του αξίες και αρχές. Ειδικά ο νέος, που βρίσκεται σε διαδικασία διαρκούς αλλαγής, έχει ανάγκη από πρότυπα και στάσεις ζωής, που μπορούν να νοηματοδοτήσουν και τη δική του, σε μια εποχή μάλιστα που δείχνει να έχει χάσει τον ανθρωπιστικό της προσανατολισμό. Η ποίηση, η πεζογραφία, ο κινηματογράφος, το θέατρο έχουν εκφράσει με τον πιο αληθινό τρόπο την πολυπλοκότητα των ανθρώπινων σχέσεων, έχουν ψυχογραφήσει την ανθρώπινη φύση, έχουν υμνήσει τις αρετές που αναδεικνύουν την ανθρώπινη υπόσταση και μπορούν να προσφέρουν στους νέους εμπειρίες, πρότυπα, ηθικές αξίες και ιδανικά για να στηρίξουν πάνω τους τη δική τους προσωπική ηθική. Η επαφή του νέου με τα προϊόντα της τέχνης τον εξευγενίζει, καλλιεργώντας στον ψυχικό του κόσμο αισθήματα και συναισθήματα που εκλεπτύνουν τις ζωώδεις φύσεις, που μαλακώνουν τις επιθετικές ορμές και επιτρέπουν να ανθίσει μέσα του ο ανθρωπισμός, η ευαισθησία, η αγάπη, ο σεβασμός κτλ.

➤ Η επαφή με την τέχνη αποτελεί πάντα ένα «μάθημα» αισθητικής αγωγής. Τα καλλιτεχνικά δημιουργήματα κλείνουν μέσα τους το μέτρο, την αρμονία και την ομορφιά. Ειδικά τα έργα που δημιουργήθηκαν στην περίοδο της κλασικής αρχαιότητας -ναοί, οικοδομήματα, αποτέλεσαν πρότυπα αισθητικής, που ενέπνευσαν μεγάλους αρχιτέκτονες, γλύπτες, ζωγράφους κτλ σε όλη τη διάρκεια της ανάπτυξης του δυτικού κυρίως πολιτισμού. Διδάσκουν στο νέο την αισθητική ισορροπία, την έννοια του μέτρου και του αισθητικά ωραίου, απομακρύνοντάς τον από την αισθητική κακοποίηση, την υπερβολή, την κακογουστιά. Ειδικά στις μέρες μας, που τα πρότυπα αισθητικής, στο χώρο, το περιβάλλον, την εμφάνιση των ανθρώπων κτλ, τείνουν να γίνουν ομοιομορφα και δεσμευτικά για τους νέους- μέσω της ασφυκτικής πίεσης που τους ασκείται από τα ΜΜΕ και τους άλλους φορείς της διαφημιστικής προπαγάνδας- η καλλιέργεια της αισθητικής αντίληψης μπορεί να απομακρύνει από τη μαζοποιημένη- απρόσωπη συμπεριφορά και έκφραση απέναντι στον κόσμο και τα πράγματα.

➤ Τα έργα της τέχνης αποτυπώνουν το κοινωνικοπολιτικό γίνεσθαι και λειτουργούν ως φορείς της συλλογικής συνείδησης, κουβαλούν μέσα τους τη μνήμη ενός ολόκληρου λαού. Μιλούν για τις εθνικές μας περιπέτειες, τραγουδούν την πτώση και την άνοδο του ανθρώπου, θρηνούν την ανθρώπινη ζωή που χάνεται στην παράλογη λογική των πολέμων, υμνούν τον ήρωα που αντιστέκεται στο φασισμό των ολοκληρωτικών καθεστώτων, σατιρίζουν με τρόπο καυστικό τα λάθη και τα πάθη ενός λαού, συγκρούονται με την εξουσία και δε φοβούνται να την απογυμνώσουν, με όποιο τίμημα. Το καλύτερο μάθημα ιστορίας για το νέο το δίνει η τέχνη.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

Αποτυπώνει την ιστορία και διαμορφώνει στους μαθητές ώριμη κοινωνική και πολιτική συνείδηση, με τρόπο μάλιστα βιωματικό και παιγνιώδη.

➤ Ο νέος, όχι μόνο ως δέκτης, αλλά και ως δημιουργικός πομπός της τέχνης, μπορεί να μνηθεί στον κόσμο της δημιουργίας, να πειραματιστεί με καλλιτεχνικές εφαρμογές και τεχνικές, να λάβει, αλλά και να δώσει. Μπορεί να οδηγηθεί στη βιωματική-ανακαλυπτική μάθηση, απελευθερώνοντας τη φαντασία, την καλλιτεχνική του ορμή και τη δημιουργικότητα, σε μια εποχή μάλιστα, που συνήθως στερώνει τη σκέψη και τη βούληση, που ευνουχίζει τη φαντασία και την πρωτοβουλία- μέσα σ' ένα τεχνοκρατικό και βαθμοθηρικό σύστημα εκμάθησης, που τελικά δεν ενδιαφέρει και γι' αυτό δεν αγγίζει τους νέους. Ακόμα όμως και έτσι, ας λειτουργήσει τουλάχιστον η τέχνη σαν μέσο εκτόνωσης της καταπιασμένης ενέργειας των νέων, σαν μέσο αποφόρτισης από τη δική τους σκληρή καθημερινότητα.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ – ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

➤ Βασικό μέλημα και προτεραιότητα του κράτους πρέπει να αποτελέσει η συνύπαρξη τεχνοκρατικής και κλασικής εκπαίδευσης. Η γαλούχηση των νέων με υψηλά ιδανικά και αξίες, η καλλιέργεια της κριτικής και αντιληπτικής ικανότητας, η ανάπτυξη πολλαπλών δεξιοτήτων και η εξοικείωση με την αισθητική αγωγή είναι τα χαρακτηριστικά

που θα συμβάλουν στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων. Μάλιστα, αναγκαία κρίνεται και η άμεση αποσύνδεση του σχολείου από την εισαγωγή των μαθητών σε ΑΕΙ και ΤΕΙ, ώστε να αποδεσμευτεί από το βαθμοθηρικό και εξεταστικοκεντρικό του χαρακτήρα. Άλλωστε, ο αυθεντικός ρόλος του σχολείου δεν είναι η «παραγωγή μηχανών», έτοιμων να υπηρετήσουν αυστηρά κα μόνο την αγορά εργασίας, αλλά η διάπλαση ώριμων ανθρώπων.

➤ Η ανανέωση του περιεχομένου σπουδών κρίνεται απαραίτητη σ' αυτό το στάδιο. Αρχικά, σε θεωρητικό επίπεδο, πρέπει να δοθεί έμφαση σε μαθήματα αισθητικής αγωγής, καθώς και να ενταχθούν νέα καλλιτεχνικά γνωστικά αντικείμενα, με επαρκές και επιμελημένο περιεχόμενο. Ιστορία της τέχνης, λαογραφία, θεατρολογία, μάθημα μουσικής και ζωγραφικής, είναι μαθήματα που θα γνωστοποιήσουν στους νέους σπουδαιούς διανοούμενους, πνευματικούς παραγωγούς, έργα, τάσεις και μορφές της υψηλής τέχνης. Βέβαια, πρέπει να επισημανθεί, ότι τα αντικείμενα αυτά είναι αναγκαίο να μην εξετάζονται βαθμοθηρικά και ανταγωνιστικά, αλλά η μάθηση να είναι βιωματική, δηλαδή η θεωρητική γνώση να συνδυάζεται με την άμεση επαφή του μαθητή με το έργο τέχνης. Αυτό θα συμβάλει στην αφομοίωση πολλαπλών γνώσεων καλλιτεχνικής φύσεως.

➤ Ο εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης και η διασύνδεσή της με υψηλές καλλιτεχνικές αξίες προϋποθέτουν κονδύλια του κρατικού προϋπολογισμού. Είναι αναγκαίο να διαμορφωθούν κατάλληλοι χώροι, εξοπλισμός και εγκαταστάσεις, ώστε να κατορθώσει ο μαθητής να μετατραπεί έμπρακτα σε δημιουργικό πομπό της τέχνης και όχι να παραμένει απλός δέκτης. Έτσι, ο νέος θα καταφέρει να παράξει τέχνη, δηλαδή να συμμετάσχει ενεργά σε θεατρικές παραστάσεις, μουσικές συναυλίες, χορευτικές εκδηλώσεις. Επομένως, η διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων από τον ίδιο το μαθητή αποτελεί την απαρχή για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του και την απελευθέρωση των δημιουργικών του κλίσεων.

➤ Η ένταξη του ηλεκτρονικού υπολογιστή στα σχολεία και η αξιοποίηση του διαδικτύου από το μαθητή μπορεί να συμβάλει στην καλλιέργεια της αισθητικής αγωγής. Ο μαθητής θα έχει τη δυνατότητα να αντλήσει γνώσεις και πληροφορίες από ποικίλες πηγές όσον αφορά έργα τέχνης και πνευματικούς παραγωγούς, να διεξαγάγει εργασίες για πολιτιστικά θέματα και να κάνει παρουσιάσεις σε οργανωμένες εκδηλώσεις στα πλαίσια του σχολείου. Μάλιστα, μέσω του διαδικτύου ο νέος μπορεί να έρθει σε επαφή και με τα πολιτιστικά προϊόντα από όλο τον κόσμο και να επικοινωνεί με μαθητές ξένων σχολείων, αναπτύσσοντας, έτσι, πολυπολιτισμική αντίληψη και ευρεία κουλτούρα.

➤ Η οργάνωση επισκέψεων σε πολιτιστικούς χώρους κρίνεται απαραίτητη για την καλλιέργεια της αισθητικής αγωγής στους νέους. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ενημερώνουν τους μαθητές για τους αρχαιολογικούς, μνημειακούς και εκθεσιακούς χώρους τους οποίους πρόκειται να επισκεφθούν, ώστε οι νέοι να κατανοούν την αξία των καλλιτεχνικών εκθεμάτων, να επικοινωνούν με την εποχή και τις ιδιαιτερότητες που τα γέννησαν. Όταν η θεωρητική γνώση συνδυάζεται με τα καλλιτεχνικά έργα, η μάθηση καθίσταται παιγνιώδης και βιωματική.

➤ Οι μαθητές μπορούν να εξοικειωθούν με την αυθεντική τέχνη, εάν έρθουν σε επαφή με διανοούμενους και πνευματικούς παραγωγούς. Ωφέλιμη, λοιπόν, θα ήταν η επίσκεψη πνευματικών ανθρώπων στα σχολεία, με αφορμή τη διοργάνωση από τους μαθητές πολιτιστικών εκδηλώσεων και ημερίδων. Μάλιστα, η παρουσίαση

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός , ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

πολιτιστικών εργασιών ή η παρουσίαση καλλιτεχνικών παραστάσεων από τους ίδιους τους μαθητές, μπορεί να αποτελέσει αφορμή για διεξαγωγή γόνιμου διαλόγου με τους διανοούμενους και για μια διαδραστικότερη επαφή με την τέχνη. Έτσι, η επαφή των μαθητών με την πνευματική ηγεσία θα οδηγήσει στην καλλιέργεια της αισθητικής και της κουλτούρας των νέων.